

שעות הערב של היום השלישי האחרון, שאלו את עצמם אנשים רבים בתל-אביב: "האם יופיע הערב גליון העולם הזה?"

אנשים אלה שומרים על מסורת של שנים רבות: לקנות את גליון העולם הזה במוצאי יום ג', במקומות המכירה שב-רחובות תל-אביב, תחת להמתין עד להורפת העיתון בקיוסקים בכל הארץ, ביום ד' בבוקר.

מדי פעם, בהיסטוריה הסוערת של הרבעון המסוים, היו גלינות שהקוראים המתוכם להם בקוצר-רוח. כזה היה הגליון המיוחד שהוצאנו עם מעצרו של ד"ר יש-ראל בר המנה, בשנת 1961. איך שהוא נודע או בציבור כי גליון זה עומד ל-הופיע (תוך היברות עם הצנזורה, נקבע או כמועד ההופעה: מוצאי-שבת, בחצות ודקה אחת). באותה שעה, שבה ריק בדרך כלל אפילו רחוב דיזנגוף, הסתדרו בקטע קטן של הרחוב קרוב לאלף אנשים, קברי צות-קבוצות, והמתוכם גליונות, שנחטפו מייד כולם.

מיקרים דומים אירעו לפני כן, אחרי מעשי-האלימות נגדנו.

השבוע חזרה התופעה שוב: אנשים רבים המתוכם להופעת הגליונות ברחובות

הדבר היה מובן מאליו. אף שלא היה זה קל.

כאשר התאספו בלילה בחדרים מלאי העשן, הרתיטים המפוייחים, הבוץ והמים היינו המומים מדי מכדי לחשוב על פרטי העבודה. כל חברי המערכת רגילים לשכב לישון בשעות מאוחרות מאוד, בגלל ה-צורך לעבוד בכמה לילות בשבוע. רובנו לא ישנו אלא שעה-שעתיים, לפני שהוועקנו לפתע למערכת הבערת.

אחרי ההתייעצויות הראשונות עם ה-מישטרה, מסירת עדות ראשונה וקביעת סדר-שמירה ראשונים בין חברי-המערכת, חתפנו עוד שעה-שעתיים שינה. אבל כבר למחרת בבוקר, משעה שבע, חזרנו למשרד השרוף, כדי לארגן את העבודה.

בצד ההחלטה העיקשת שהגליון יופיע כסדרו ובמועדו, כאילו לא קרה דבר, שלטה בנו עוד החלטה אוטומטית: לא לנטוש את המערכת אף ליום אחד. הר-גשנו בלבנו שזוהי התשובה הראשונה לטרוריסטים, שביצעו את המעשה הנפשע: לא נזוו.

כאשר גוף אדם נתון בסכנה, מתחללים בו שינויים מהותיים. מערכת-העצבים ה-אוטונומית מתכוננת לפעולה. הלב מג-ביר את קיצבו ומזרים דם למוח ול-

אפשר לעבוד בו, ולא כל שכן להוציא בו עיתון.

המלפונים היו מנותקים, והמרכזיה שרופה. לא היה חשמל בכל הבניין, וגם הדלתות היו פרוצות. ריח-העשן בהדרים היה מחניק, וגרם להקאות. אי-אפשר היה לנגוע בדבר - בגליון נייר, בעט, ב-שולחן - מבלי להתלכלך. רוב מכשירי-העבודה ניווקו. כל מכונות הכתיבה היו שרופות (מישהו טרח במיוחד לזרקן על ערימת-הנגטיבים הבערת).

כמחצית החדרים היו שרופים לגמרי, על כל רהיטיהם והחומר שהיה מצוי בהם. החדרים שנפגעו פחות דמו אף הם לשהיטל.

בין החורבות טיפסו שוטרים, מומחים לזיהוי פלילי, אנשי ביטוח. אי-אפשר היה אף להתחיל בהערכת הנזק. אנחנו עצמנו היינו מעורבים מאוד ב-הקירת המישטרה, ובפתיחת החקירה ה-עצמאית שלנו. היה צורך להשיב לשאלות אנשי הטלוויזיה, הראדיו והעיתונות, מי הארץ ומחור-ל. בתנאים אלה ניגשנו לעבודה.

אותן שעות הייתי גאה מאוד להיות העורך הראשי של העולם הזה.

היו סיבות רבות לגאוה: תגובות ה-קוראים, שגילו את אהדתם והזדהותם ב-מאות פניות והצעות-עזרה נוגעות-לב, ו-תגובות חברי המערכת, שהתארגנו ל-עזרה בתנאים אלה, כדבר מובן מאליו. לא יכולנו לעבוד בערבים ובלילות, כי מניחה, בגלל העדר החשמל, במשך כמה ימים, לא פעל אפילו טלפון מאולתר. פנינו כמה פינות, ועבדנו בהן, מוקפים ברהיטים שרופים ושרידי ארכיונים, מ-ש-תעלים ומלוכלכים. (לא יכולנו לרתוח את ידינו השחורות, כי גם הגישה לכיור-המים הייתה חסומה על-ידי ערימת החומר השרוף, שלפי בקשת המישטרה לא נגע-נו בו עדיין).

עבדנו ביום, כמו איכרים, תוך חישוב הזמן שנותר עד לשקיעת השמש, שקר-ניה חדרו בקושי בעד השמשות המפויי-חות אף הן, שלא נופצו. מי שלא הספיק, עבד לאור מנורת-לוסקס. כך יצא הגליון. בליבנו יהיה שמור, כמו כמה גליונות משנים עברו, כגליון "היסטורי". בשנים הבאות בודאי יובר-עליו במערכת כעל "גליון השריפה", כמו שיש לנו "גליון בר", "גליון הפרשה", "גליון אלכסיס", "גליון ההתנקשות", ו-עוד ועוד.

לא קל היה להתרכז בעבודה העיתונאית השיגרתי, וגם הלא-שיגר-ריתית, כי חלק ממחשבותינו היו נתונות, בלי הפסק, לחקירת הפשע עצמו.

כל פשע של הצתה קשה, מטיבעו, לפיענות. על כן נחשב תמיד לפשע פחי-דני ובזוי במיוחד.

אבל השאלות הקלאסיות של כל חקיר-רה נשאלות גם כאן: מי נתנה מן ה-פשע? למי היה מניע? למי היו האפ-שרויות? על מי מצביעה שיטת-הביצוע? חוקרי המישטרה התמסרו לחקירה ב-מלוא המרץ, פעלו באופן שיטתי, בלקחם בהשכון את כל החשדות האפשריים. תוך כדי התגבשו כמה קווי-חשד עיקריים, שעוד מוקדם לדבר עליהם. ההצלחה תהיה תלויה, בודאי, בתוצאות של כמה שי-טות-חקירה, ובמידע שיגיע לידי המיש-טרה. היא תלויה גם בכמות האמצעים שהמישטרה עצמה תקדיש לה.

מידה רבה, תהווה תוצאת החקיר-רק מיבחן למישטרה. פשע כלפי עי-תון הוא פשע נגד הדמוקרטיה, נגד-אשיות המישטר החופשי. בייחוד כשמדרי-בר בעיתון אופוזיציוני לוחם. אם לא תצ-ליח המישטרה לאתר את המבצעים ול-הביא להרשעתם - ירחף סימן-שאלה חמור על מוסד זה כולו.

מה גם שאין זה הפשע הראשון כלפי העולם הזה - ובכל המיקרים הקודמים לא נתגלו הפושעים. בסוף 1952 הונחה פצצה במער-כת. היא התפוצצה ופצעה את דוש (קרי-י)

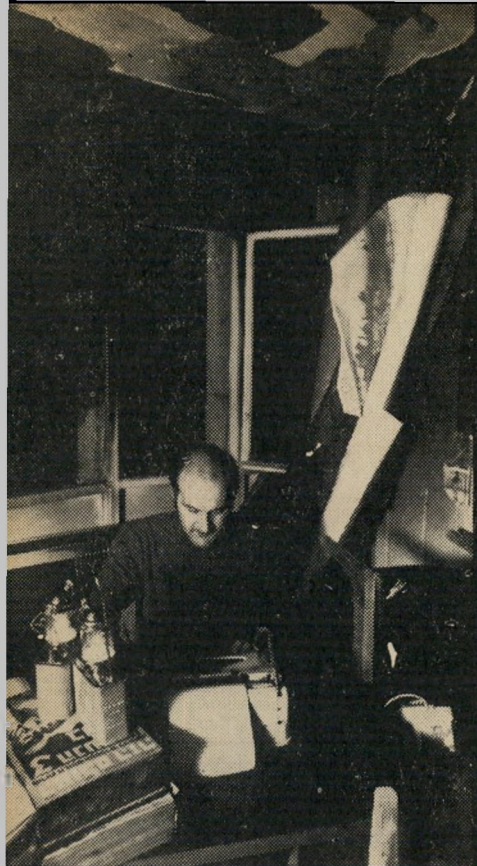
כתב מרסל זוהר חוזר לשולחן עבודתו עם עשן

שרירים. חומרי-ההקשה בדם מתרבים במהירות. השערות מסתמרות והזועה מת-גברת כדי לאפשר קירור מוגבר של ה-גוף המחומם. כל החושים מתחדדים. משהו כזה קרה למערכת, כפי שקרה לה לא פעם בעבר. הנזק היה עצום, ובי-רובו הגדול גם לא ניתן לתיקון ואף ל-הערכה חומרית. פירות עבודתנו במשך שנים רבות אבדו. אבל אנחנו היינו ערו-כים לפעולה.

וכך התחלנו לאלתר. מי שראה את המישרד באותו בוקר שחור, בודאי לא היה מעלה על דעתו כי

העיר. הגליונות נמכרו במהרה, והדפוס הספיק אך בקושי לייצרם בכמויות הדורי-שות. לא היתה זאת רק סקרנות אחרי מעשה מסעיר. היתה זאת, קודם כל, הפגנה של הזדהות מצד אנשים, שאינם רק "קור-אים", במובן הרגיל של המושג. כמו ב-פעמים קודמות, התלכדו נאמני העולם ה-זה כימעט באופן אוטומטי מסביב ל-עיי-תון, שעה שחשו שהוא נתון בסכנה.

שבידנו, במערכת, כלל לא היתה השאלה: "האם יופיע הגליון?"

עבודה לאור הלוסקס * בלי חשמל

אל גרדוש), שהיה אז צייר המערכת. ה-מישטרה העלתה את החשד כי הפשע בר-צע על-ידי מחתרת לאומנית ("מחתרת צריפין"). אולם איש לא הועמד לדין ו-איש לא הורשע בעוון פשע זה.

בסוף 1953 נערכה ההתנקשות הלילית שבה נשברו שתי ידי, ונגרם זע-זועי-מוח לשלום כהן כשחש לעזרתו. עד היום לא ברור מה היתה כוונת המתנק-שים, שניסו להוציאני מן הגיפ בו ישבת: לחטוף אותי, לגרום לי חבלה גופנית חמור-רה יותר, או גרוע מזה. הם הופרעו (כמו המציתים בשבוע שעבר) על-ידי קבוצת חיילים שזודמנה למקום. איש לא הועמד לדין ואיש לא הורשע על פשע זה.

בקיץ 1955, בשיא מסע-הגיי-לויים שלנו על "חשיטטאן", הונח מיטען-חבלה גדול ליד פתח המערכת, ששכנה במרתף, אילו התפוצץ, היה ממוטט בית-מגורים על תריסר המשפחות שגרו בו. מעברת המישטרה גילתה, כי אי-הפעלת המיטען היתה מיקרית, בגלל ליקוי בפצץ שלא ניתן היה לצפות אותו מראש. איש לא הועמד לדין ואיש לא הורשע.

כעבור כמה ימים, התפוצץ מיטען דומה בבית הדפוס שבו הודפס השבועון. נגרם נזק ניכר לקיר, ופועל אחד נפצע. איש לא הועמד לדין ולא הורשע על כך.

בסוף 1958, באותו זמן שבו הציג התיאטרון הלאומי מחזה נגדנו ב-יוזמת ראש הממשלה, ושבו הגיע לשיאו מסע-ההסתה נגדנו באמצעות שבועון מיסתורי שהופיע בהשראת מנגנון מסויים ובמימון שנשאר סודי עד היום, אירעה גם פרשת החטיפה של אלי תבור. איש לא הועמד לדין ולא הורשע בפרשה זו.

מאז קרו הרבה דברים במדינה. המיש-טרה השתנתה ושרותי-הביטחון (כך אני מקווה).

אולם חקירה זו היא המיבחן, לא רק אנחנו, העוזרים לחקירה במלוא כוחנו, אלא הציבור כולו יעקוב אחרי תוצאו-תיה בעין פקוחה. אם גם הפעם לא ית-גלו האשמים ולא יועמדו לדין - אי-אפשר יהיה לעבור על כך בשתיקה.

מורי שפיין

עורך-כיתוב עוזי הדרר.